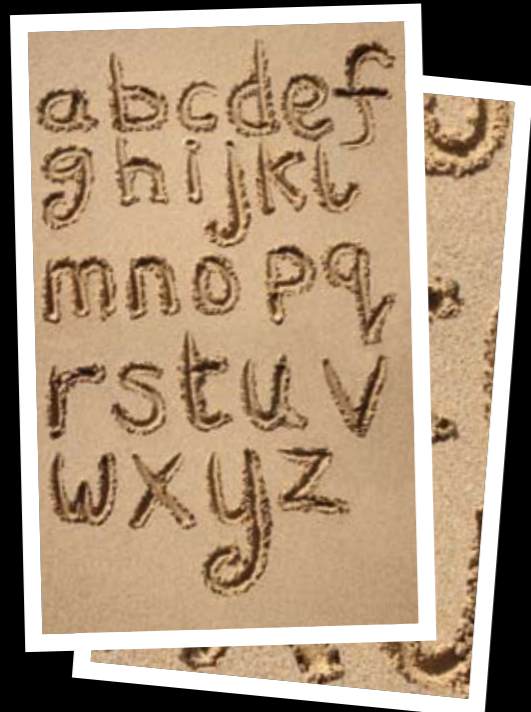

το βιβλίο της άμμου

ΑΝΘΟΛΟΓΗΣΗ ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΑΚΝΙΑΣ

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΑΟΡΑΤΟΥ

Την στιγμήν ακριβώς εκείνην, ο κ. Κους και ο κ. Βούντιγγ ευρίσκοντο εις το σαλόνι. Ησυχολούντο μελετώντες σοβαρώς τ' αλλόκοτα συμβάντα της πρωίας, και, με την άδειαν του κ. Χωλλ, ενήργουν λεπτομερή εξέτασιν των πραγμάτων του Αοράτου ανθρώπου. Ο Τζάφφερς σχεδόν είχε συνέλθει από την πτώσιν του. [ΑΝΩ ΤΕΛΕΙΑ] είχαν επανέλθει οίκαδε, βοηθούμενος από τους φίλους του. Τα σκορπισμένα φορέματα του ξένου είχαν περιμαζευθεί από την κυρίαν Χωλλ. [ΑΝΩ ΤΕΛΕΙΑ] είχαν βάσει εις τάξιν τον κοιτών. Επί της τραπέζης, προ του παραθύρου, όπου ο ξένος συνήθως ειργάζετο, ο Κους είχε εύρει τρία ογκώδη βιβλία χειρόγραφα επιγραφόμενα «Ημερολόγιον». – Ημερολόγιον! επανέλαβεν ο Κους, καθίας και θέσας τους δύο τόμους εις τρόπον ώστε να υποβαστάζουν τον τρίτον, τον οποίον άνοιξε. – Χμ! Όνομα στο εξώφυλλο δεν έχει. [ΑΝΩ ΤΕΛΕΙΑ] είναι σκοτούρα!... Ψηφία... και σχήματα...

Ε. Γ. Ουέλς,
Ο Αόρατος,
μετάφραση Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης,
ΚΙΧΛΗ, ΑΘΗΝΑ 2009.

Πρόκειται για δύο καλαίσθητα και σημαντικά Ημερολόγια καθημερινής χρήσης, αξιόλογα συλλογικά βιβλία, κατάλληλα για καθημερινή σφαιρική ενημέρωση.

Ελένη Χωρεάνθη

Λόρενς Μπέργκριν

Μάρκο Πόλο

Από τη Βενετία στην άκρη του κόσμου

ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Ο Μάρκο Πόλο θεωρείται ο πρωτοπόρος των μεγάλων εξερευνητήσεων. Γεννήθηκε στη Βενετία και σε ηλικία δεκαεπτά ετών ακολούθησε τον πατέρα του και τον θείο του Μαφέο σε ριψοκίνδυνο ταξίδι είκοσι τεσσάρων χρόνων, στα βόρεια της Ανατολής. Οι Πόλο ταξίδεψαν μέσω θαλάσσης, από τη Βενετία στα παράλια της Μικράς Ασίας, διέσχισαν τη Μεσοποταμία και διέπλευσαν τον Περσικό κόλπο. Στη συνέχεια πέρασαν το Παμίρ, τις κινεζικές επαρχίες και έφτασαν στην αυλή του Κουμπλάι Χαν, αυτοκράτορα των Μογγόλων. Εκεί, ο Μάρκο αναδείχτηκε αξιωματούχος και απολάμβανε την εμπιστοσύνη και τη φιλία του αυτοκράτορα. Οι εμπειρίες του και τα ταξίδια του, εκείνη την εποχή που η μετακίνηση φάνταζε δύσκολη, ήταν πρωτόγνωρα για το νου του απλού ανθρώπου. Οι περιπέτειες και οι ανακαλύψεις του ενέπνευσαν εκατομμύρια ανθρώπους. Ακόμη έγινε ο πρώτος ταξιδευτής που συνέδεσε για πρώτη φορά την Ανατολή με τη Δύση. Θεωρείται ο πιο πετυχημένος ερευνητής ακόμη και αν τον συγκρίνεις με τους Φερδινάνδο Μαγγελάνο και Χριστόφορο Κολόμβο, οι οποίοι εμπνεύστηκαν από τα δικά του ταξίδια. Και όλα αυτά τα κέρδισε χωρίς να κάνει, ούτε μια μάχη. Στη σημερινή μας εποχή, που η πρόσβαση από τη μια άκρη της γης μέχρι την άλλη είναι ευκολότερη, τα ταξίδια του Μάρκο Πόλο εξακολουθούν να συναρπάζουν. Όλα αυτά ο συγγραφέας τα θεώρησε ως πλεονέκτημα για τη μυθοπλασία του βιβλίου. Έτσι συνδύασε τα ιστορικά και βιογραφικά στοιχεία και κατάφερε να γράψει ένα χρονικό που αποτελεί μια αναπαράσταση της ζωής του Μάρκο Πόλο. Ακολουθώντας τη διήγηση που κάνει ο Μάρκο, ο συγγραφέας μας αναλύει την τότε πολιτική και κοινωνική κατάσταση και μας κάνει να θέλουμε να γνωρίσουμε και να γευτούμε τις εμπειρίες και τα ταξίδια του πρωτοπόρου ταξιδευτή. Έτσι ξεχνούμε ότι πρέπει να διαβάσουμε ένα πολυσέλιδο μυθιστόρημα επειδή η γραφή, αλλά και η ατμόσφαιρα του Μπέργκριν είναι μια γοητευτική αναπόληση σε έναν κόσμο που δεν υπάρχει, αλλά είναι σύγουρο πως είχε στοιχεία πιο αγνά και που με την απόσταση, φαντάζονταν σαν μια υπέροχη διαδρομή της φαντασίας, μέσα από την πένα ενός έμπειρου και ενημερωμένου συγγραφέα.

Ελπιδοφόρος Ιντζέμπελης

Βούλα Μάστορη

Ψίθυροι Αγοριών

ΠΑΤΑΚΗΣ

Το μυθιστόρημα είναι ένα ξάφνιασμα στον χώρο της ελληνικής εφηβικής λογοτεχνίας, καθώς η συγγραφέας τολμά όχι μόνο στο επίπεδο της θεματολογίας, αλλά και στη γλώσσα που επέλεγε να χρησιμοποιήσει, υιοθετώντας τη γλώσσα των εφήβων ηρώων που κατασκευάζει. Η συγγραφέας θέλοντας να προλάβει αντιδράσεις, σημειώνει στο οπισθόφυλλο:

«Δε λογόκρινα την αθυροστομία των ηρώων μου, διότι πιστεύω ότι δεν υπάρχουν “κακά λόγια” αλλά “κακοί άνθρωποι”».

Είναι γνωστό ότι η αργότ και η αθυροστομία των εφήβων σχετίζεται με την αμφισβήτηση, την παραβατικότητα είναι «μέρος της επιθυμίας τους να αποκτήσουν ή να διατρανώσουν τη δική τους ξεχωριστή ταυτότητα». Αυτό στηρίζεται και από την κοινωνιολογολογία, η οποία συνδέει την αυξημένη χρήση διαλέκτων από τους εφήβους με τις διεργασίες διαμόρφωσης της ταυτότητας του εφή-

βου. Η εφηβεία σηματοδοτεί τη μετάβαση από την παιδικότητα στην ενηλικίωση. Στο Ψίθυροι Αγοριών, ο Παύλος, ο έφηβος πρωταγωνιστής, συχνά εκφράζει αναστάτωση, οργή, ακόμα και ματαίωση, μέσα από αυτή τη γλώσσα. Λέει, για παράδειγμα: «Γαμώ την εφηβεία μου! Πότε θα φτιάξει αυτή η γαμημένη φωνή μου; Όλο γυναικεία μού βγαίνει.» (Μάστορη, 2009: 29)

Το βιβλίο παράλληλα με το κυρίως θέμα αναδεικνύει και άλλα ζητήματα. Δεν μένει μόνο στους προφανείς προβληματισμούς της εφηβείας περί της σεξουαλικότητας αλλά στα 13 κεφάλαιά του θίγει και άλλες όψεις, όπως ο ρόλος της εκπαίδευσης, η αναγκαιότητα και η χρησιμότητα της γνώσης.

Οι έφηβοι πρωταγωνιστές του βιβλίου μέσα από την εξέλιξη της ιστορίας, τον μεταξύ τους διάλογο και τις σχέσεις, ολοκληρώνονται και ωριμάζουν. Δεν προβάλλονται ως πρότυπα, αλλά καθώς ο αναγνώστης ανακαλύπτει κοινά σημεία προβληματισμών και μοιράζεται κοινές εμπειρίες μαζί τους, νιώθει ότι βρίσκει διέξοδο στα ερωτήματά του και έτσι δικαιώνει και αποδέχεται εν τέλει τον εαυτό του.

Για τις ανάγκες της μυθοπλασίας η συγγραφέας υιοθετεί δυο τύπους αφηγητή: Τον τρίτοπρόσωπο, που εκφράζει φιλική διάθεση προς τον έφηβο αναγνώστη και τον πρωτοπρόσωπο αφηγητή. Κι αν εμφανώς η ιστορία αφορά τον ψυχισμό των αγοριών, σε δεύτερο επίπεδο αποκαλύπτει τον ψυχισμό και των κοριτσιών. Ενδιαφέρον έχουν τα μότο κάθε κεφαλαίου. Η συγγραφέας επιστρατεύει στίχους/φράσεις λογοτεχνών/ποιητών για να δώσει το στίγμα του περιεχομένου των κεφαλαίων. «Βράδυ και πέφτει του αδελφού μου ο ίσκιος βαρύς εντός μου» Αντώνης Πιλάλας (σελ. 21), μότο στο κεφάλαιο όπου σκιαγραφείται η σχέση του Παύλου με τον μεγαλύτερο αδελφό του.

Ο Παύλος θέλει να γίνει ποιητής και η επιθυμία του αυτή θα τον κάνει τόσο τολμηρό ώστε να φωνάξει στη μητέρα του «Δε θέλω να δώσω πανελλήνιες. Δε θέλω να κάνω φροντιστήριο. Δε θέλω να πεθάνω στο διάβασμα...» (σελ. 153). Το θέμα αυτό, αλλά και όλα τα ΜΙΣΩ του Παύλου και κάθε έφηβου θα καταλαγιάσει και θα κλείσει με το κείμενο που ο ίδιος γράφει στο blog του.

Τελευταίες μέρες στο σχολείο και ο Παύλος δηλώνει τη νοσταλγία που έχει αρχίσει ήδη μέσα του.

«ΑΝ Κ ΕΧΩ ΛΟΙΠΟΝ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ Γ ΑΠΟΥΣΙΕΣ ΔΕ Θ ΤΑ ΚΑΝΩ! Θ ΣΥΝΕΧΙΣΩ Ν ΞΥΠΝΑΩ Κ Ν ΠΗΔΑΩ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ. ΕΤΣΙ, Γ Ν ΖΗΣΩ ΚΙ ΑΛΛΟ ΛΙΓΟ ΑΥΤΟ Π ΕΙΠ Η ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΤΑΡΙΟΜΑΣΤΑΝ ΚΙ ΕΥΧΟΜΑΣΤΑΝ Ν ΤΕΛΕΙΩΣΕΙ,

ΑΛΛΑ ΤΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΤΟ-ΠΟΙΟΥΜΕ ΠΟΣΟ ΑΓΑΠΑΜΕ Κ ΠΟΣΟ Θ ΘΕΛΑΜΕ Ν ΣΥΝΕΧΙΣΤΕΙ Γ ΛΙΓΟ ΑΚΟΜΑ...»

Τασούλα Τσιλιμένη,
επίκουρη καθ. πανεπιστημίου Θεσσαλίας
tsilimeni@uth.gr

Ηλίας Χ. Παπαδημητρακόπουλος

Ο θησαυρός των αηδονιών και άλλα διηγήματα

ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ

Ο μαϊτρ της μικρής φόρμας και καθαρόαιμος διηγηματογράφος Ηλ. Χ. Παπαδημητρακόπουλος καταθέτει το νέο βιβλίο του με τον τίτλο Ο θησαυρός των Αηδονιών, από τις καλαίσθητες εκδόσεις Γαβριηλίδη. Ας κάνουμε μια μικρή περιδιάβαση στις ιστορίες του: Το Πλασμώδιο *falsiparum* αποτελεί αμυδρή παιδική και νεανική μνήμη του συγγραφέα για τον γιο της θείας του, τον Άγγελο, για τον οποίον πληροφορείται δέκα χρόνια μετά τα γεγονότα που ξετυλίγονται στο διήγημα από τη μάνα του, ότι πέθανε. Ο τίτλος παραπέμπει σε πάθηση της εποχής που διέγινωσε κάποιος γιατρός εξετάζοντας τον ασθενή-αφηγητή, όταν ήταν μικρός, και στεγάζει τη διαφορετικότητα της εποχής του. Στο Η δεκαοχτούρα έχουμε πάλι μια κατοχική μνήμη. Η επίταξη του πατρικού σπιτιού της μάνας του αφηγητή γίνεται η αιτία να πεθάνει ο πατέρας του από καρδιακό επεισόδιο και να ξενιτευτούν σε άλλο σπίτι. Την καταστροφή τους, όπως την αποκαλούσε η μάνα του αφηγητή, την επιτείνει κι ένας καταστρεπτικός σεισμός. Το παράξενο -στα όρια του μεταφυσικού- στοιχείο του διηγήματος, η ύπαρξη μιας δεκαοχτούρας στα χαλάσματα της μισογκρεμισμένης αποθήκης. Το Πρωτοχρονιά! αποτελεί μια τραυματική εμπειρία-μνήμη του αφηγητή για μία πρωτοχρονιάτικη έξοδό του ως σπουδαστής στρατιωτικής ιατρικής σχολής στη Θεσσαλονίκη. Στάθηκε η αιτία να μισήσει, ή έστω να μην εξιδανικεύσει, τις χριστουγεννιάτικες αργίες, όπως αναφέρεται στην αρχή του διηγήματος. Το διήγημα -αιχμηρό και καυστικό σε κάποια σημεία για τη Θεσσαλονίκη και τους Θεσσαλονικείς- μπορεί να αντιπαραβληθεί με το διήγημα του Χριστιανόπουλου Διακοπές στην Αθήνα, αναγνωσμένο... από την ανάποδη. Στο Διούμπιτελ, ο αφηγητής αφιερώνει τρεις ολόκληρες σελίδες για να περιγράψει τα χαρακτηριστικά και τη χρι-

ση μιας παλιάς ρώσικης φωτογραφικής μηχανής. Ανακαλεί στη μνήμη του διάφορες φωτογραφίες που τράβηξε στο Παγαγιάο, στην Ορεστιάδα, στον Πύργο, έξω από τα Φιλιατρά, στο Αίγιο και στο Τουρκοκλίμανο. Σε κάποιες στάσεις ποζάρουν στον φακό ο Καββαδίας, ο Κοτζιάς και ο Τάκης Σινόπουλος. Στο Άροτρο έχουμε την ιστορία ενός ξύλινου αρότρου, με το οποίο όργωναν ένας πατέρας με την κόρη του. Χρόνια μετά, κι αφού ο πατέρας έχει πεθάνει από πνιγμό, η κόρη το παραδίδει στον αφηγητή-γιατρό, αφού οργώνει πλέον με σύγχρονο τρακτέρ. Η επιτυχία του διηγήματος έγκειται στην αποκάλυψη του θανάτου του πατέρα μόλις στις τελευταίες σειρές του. Ακολουθεί το διήγημα Αντιπαροχή. Μέσα σε λίγες γραμμές έχουμε την καταγραφή μιας εποχής, το πέρασμα από τα χαμηλά σπιτάκια στην αντιπαροχή, μέσα από τις συνήθειες ενός ιδιόρρυθμου ανθρώπου, που δεν εξέλειψαν αλλά μεταλλάχθηκαν μέσα στον χρόνο. Ακολουθεί το ομότιτλο διήγημα της συλλογής Ο θησαυρός των Αηδονιών. Πηγαίνοντας εκδρομή στο Μουσείο της Νεμέας για να θαυμάσει τον θησαυρό των Αηδονιών, ο αφηγητής ο αφηγητής πληροφορείται από κάποιον άγνωστο οδηγό που σταθμεύει σ' ένα ξωκλήσι, δίπλα σε ένα πάρκινγκ της Εθνικής, για τον θάνατο ενός νέου ανθρώπου. Το βιβλίο ολοκληρώνεται με τις Παιδαριώδεις ιστορίες. Είναι πέντε τον αριθμό κι η καθεμία έχει ως τίτλο κάποιο κατοικίδιο ζώο. Οι τρεις από αυτές, που αναφέρονται σε γαϊδούρια, χοίρο και τράγο αντίστοιχα, είναι σκληρές και έχουν ως απόληξη το βίαιο τέλος αυτών των ζώων που σοκάρει τον αναγνώστη. Μία ιστορία αφορά την αλλαγή στη συμπεριφορά ενός σκύλου απέναντι στο αφεντικό του, όταν εκείνος προσπάθησε να τον ξεφορτωθεί, ενώ στην τελευταία θαυμάζουμε τη βαθιά αγάπη ενός ηλικιωμένου για το μουλάρι του, που, σε ώρα ανάγκης, περιέθαλψε ο αφηγητής-γιατρός του βιβλίου.

Ο Θησαυρός των Αηδονιών -όπως και τα υπόλοιπα άλλωστε βιβλία του συγγραφέα- κερδίζει τον αναγνώστη με τη λιτή, απέριτη και αφτιασίδωτη αφήγηση. Τα κείμενα, μιας παλάμης τα περισσότερα, είναι γυμνά, ευθύβολα και ειλικρινή, πυκνά και ουσιαστικά, που αντλούν την ύπαρξή τους από πραγματικά γεγονότα-βιώματα του συγγραφέα. Αναδεικνύουν το ασήμαντο, το ελάχιστο, το ευτελές και το καθημερινό, σε μείζων και σημαντικό. Στα διηγήματα το τέλος συνήθως είναι καθοριστικής σημασίας για τον αναγνώστη και είτε αποκαλύπτει κάτι σκληρό είτε

Arturo Barea
**Ο ΑΝΤΑΡΤΗΣ
Η ΑΡΧΗ**

Μία από τις σπουδαιότερες αυτοβιογραφίες του 20ού αιώνα
The New York Republic

Ο Arturo Barea γεννήθηκε το 1897 στην Ισπανία και πέθανε το 1957 στην Αγγλία. Πήρε μέρος στον Πόλεμο του Ριφ στο Μαρόκο και στον εμφύλιο πόλεμο της Ισπανίας, μέχρι το 1938 που αυτοεξορίστηκε στη Μεγάλη Βρετανία. Ο Ανταρτής, η αυτοβιογραφία του με τη μορφή μυθιστορήματος σε τρία μέρη, έγινε παγκοσμίως γνωστή σαν μία από τις πιο αυθεντικές μαρτυρίες που έχουν γραφεί για τον ισπανικό εμφύλιο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΚΟΒΟΣΤΗ
Ζ. ΠΗΓΗΣ 73 • 106 61 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ.: 2103815433
www.govostis.gr

